

Vokabular zu

Budapest, az európai világváros - Nyelvi és vallási kavalkád (1)

Von Márton Maczák in *Élet és tudomány online*

(http://www.eletestudomany.hu/content/aktualis_20090612_budapest__az_europai_vilagvaros___nyelvi_es_vallasi_kavalkad)

Folgende Formen werden für beugbare Wörter angegeben (soweit vorhanden):

Substantive: Nominativ Singular, Nominativ Plural, Akkusativ Singular, Possessivform 3. Person Singular.

Adjektive: Nominativ Singular, Nominativ Plural, Akkusativ Singular, Adverbform.

Verben: 3. Person Singular Gegenwart, 1. Person Singular Vergangenheit, 3. Person Singular Vergangenheit (= Vergangenheitspartizip), 3. Person Singular Imperativ/Konjunktiv, 3. Person Singular Konditional (alle in 1. Konjugation).

| Magyarul | Deutsch | Anmerkungen |
|--|---------------------------------|--|
| ír, -tam, -t, -jon, -na | schreiben | |
| világváros, -ok, -t, -a | Weltstadt | <i>világ</i> , -ok, -ot, -a (Welt) <i>város</i> , -ok, -t, -a (Stadt) |
| nyelvi, -ek, -t | sprachlich | |
| vallási, -ak, -t, -an | religiös, konfessionell, sakral | |
| kavalkád, -ok, -ot, -ja | Treiben, Getümmel, Turbulenz | [hier:] Gemisch, Durcheinander |
| megjelenik, -tem, -t, jelenjen meg , -ne | erscheinen | <i>jelenet</i> , -ek, -et, -e (Szene, Auftritt) <i>jel</i> , -ek, -et, -e (Zeichen) <i>jelent</i> , -ettem, -ett, jelentsen , -ene (melden, berichten; bedeuten, besagen) |
| élet, -ek, -et, -e | Leben | |
| tudomány, -ok, -t, -a | Wissenschaft | |
| szám, -ok, -ot, -a | Nummer, Zahl | |
| szabadságharc, -ok, -ot, -a | Freiheitskampf | <i>szabadság</i> , -ok, -ot, -a (Freiheit) <i>harc</i> , -ok, -ot, -a (Kampf) |
| követ, -tem, -ett, kövessen , -ne | folgen | <i>következik</i> , <i>következtem</i> , <i>következett</i> , következzen , <i>következne</i> (folgen, drankommen) |

| | | |
|---|--|---|
| korszak, -ok, -ot, -a | Zeitalter, Epoche | <i>kor, -ok, -t, -a</i> (Zeit, Zeitalter, Ära) <i>szak, -ok, -ot, -a</i> (Fach, Studienfach) |
| lezár, -tam, -t, -jon, -na | abschließen, beenden | <i>zár, -tam, -t, -jon, -na</i> (schließen) |
| évi, -ek, -t | des Jahres, aus dem Jahr | <i>az 1867. évi osztrák-magyar kiegyezés</i> (der Österreich-Ungarische Ausgleich des Jahres 1867) Lies: <i>az ezernyolcszázhatvanhét évi ...</i>) |
| osztrák-magyar kiegyezés | Österreich-Ungarischer Ausgleich | |
| lehetővé tesz | möglich machen, ermöglichen | <i>lehető, -ek, -t, -en</i> (möglich) <i>lehet, -tem, -ett, lehessen, -ne</i> (möglich sein) tesz, tettem, tett, tegyen, tenne (tun, machen; setzen, legen, stellen) |
| városfejlődés, ek, -t, -e | Stadtentwicklung | <i>város, -ok, -t, -a</i> (Stadt) <i>fejlődés, -ek, -t, -e</i> (Entwicklung) <i>fejlődik, fejlődtem, fejlődött, fejlődjön, fejlődne</i> (sich entwickeln) |
| felgyorsulás, -ok, -t, -a | Beschleunigung | <i>gyors, -ak, -at, -an</i> (schnell) |
| így | so | |
| század, -ok, -ot, -a | Jahrhundert | <i>száz, -at, -an</i> (hundert) |
| fél, felek, felet, fele | Hälfte | |
| időszerű, -ek, -t, -en | zeitgemäß, aktuell | <i>idő, -k, -t, -ideje</i> (Zeit) |
| válik, váltam, vált, váljon, válna (valamivé) | (zu etw.) werden | |
| addig | bis dahin, solange | |
| különálló, -(a)k, -t, -an | einzelnd stehend; separat, abgeschlossen | <i>külön</i> (separat, gesondert, eigen) <i>áll, -tam, -t, -jon, -na</i> (stehen) |
| városrész, -ek, -t, -e | Stadtteil | <i>város, -ok, -t, -a</i> (Stadt) <i>rész, -ek, -t, -e</i> (Teil) |
| egyesítés, -ek, -t, -e | Einigung; Vereinigung | |

| | | |
|--|--|---|
| országgyűlés, -ek, -t, -e | Parlament | <i>ország, -ok, -ot, -a</i> (Staat) <i>gyűlés, -ek, -t, -e</i> (Versammlung) <i>gyűlik, gyűltem, gyűlt, gyűljön, gyűlne</i> (sich versammeln) |
| megszavaz, -tam, -ott, szavazzon meg , -na (vmít) | etw. annehmen, zustimmen | <i>szavaz, -tam, -ott, -zon, -na</i> (abstimmen, beschließen) |
| név, nevek, nevet, neve | Name | <i>Budapest néven</i> (unter dem Namen Budapest) |
| egyesül, -tem, -t, -jön, -ne (vmivel) | sich vereinen, sich zusammenschließen, sich verbinden (mit etw.) | |
| főpolgármester, ek, -t, -e | Oberbürgermeister | <i>fő, -k, -t, -je</i> (Kopf, Haupt, Hauptsache) <i>polgármester, -ek, -t, -e</i> (Bürgermeister) <i>polgár, -ok, -t, -ja</i> (Bürger) |
| egyesít, -ettem, -ett, -sen, -ene | vereinigen, vereinen | |
| főváros, -ok, -t, -a | Hauptstadt | |
| előváros, -ok, -t, -a | Vorstadt, Vorort | |
| együtt (vkivel / vmivel) | zusammen (mit jmd. / etw.) | |
| több mint | mehr als | |
| millió, -k, -t, -ja | Million | |
| lakos, -ok, -t, -a | Einwohner | <i>lakik, laktam, lakott, lakjon, lakna</i> (wohnen) |
| népesség, -ek, -et, -e | Bevölkerung, Einwohnerschaft | |
| növekedés, -t, -e | Wachstum | <i>nő, -ttem, -tt, -jön, -ne</i> (wachsen) |
| fő, -k, -t, -je | Kopf, Haupt, Hauptsache | |
| forrás, -ok, -t, -a | Quelle | |
| belüli, -ek, -t | von innen (kommend) | <i>országon belüli</i> (innerstaatlich, binnen-) |
| illetve | beziehungsweise | |
| külföld, -et, -je | Ausland | <i>föld, -ek, -et, -je</i> (Boden, Erde, Land) |
| történik, történt, történjen, történne | geschehen, sich ereignen | <i>történet, -ek, -et, -e</i> (Geschichte) |

| | | |
|--|--------------------------------|---|
| bevándorlás, -ok, -t, -a | Einwanderung | <i>bevándorol, -tam, -t, vándoroljon be, -na</i> (einwandern) <i>vándorol, -tam, -t, -jon, -na</i> (wandern) |
| jellemez, -tem, jellemzett , -zen , -ne | charakterisieren, kennzeichnen | Vokalausfall nur in folgenden Formen: 1. Konjugation: - Gegenwart: jellemzek, jellemzel, jellemzünk. - Vergangenheit: jellemzett. - Bedingung in Vergangenheit: jellemzett volna. 2. Konjugation: - Gegenwart: jellemzem, jellemzed, jellemzi, jellemzitek, jellemzik. <i>jelleg, -ek, -et, -e</i> (Charakter, Eigenart) |
| lakosság, -ok, -ot, -a | Bevölkerung, Einwohnerschaft | <i>lakos, -ok, -t, -a</i> (Einwohner) <i>lakik, laktam, lakott, lakjon, lakna</i> (wohnen) |
| százalék, -ok, -ot, -a | Prozent | <i>a lakosság 86 százaléka</i> (86% der Einwohnerschaft) száz, -at, -an (hundert) |
| szület, -tem, -ett, szülessen , -ne | geboren werden | <i>szül, -tem, -t, -jön, -ne</i> (gebären) |
| csak | nur (mehr, noch) | |
| más, -t, -nak | anderer | |
| vidék, -ek, -et, -e | Gegend, Gebiet | |
| közel | nahezu, fast | <i>közel 1 millió</i> (nahezu 1 Million) Achtung: vmihez közel (nahe bei) |
| pedig | und, aber | |
| bevándorol, -tam, -t, vándoroljon be, -na | einwandern | <i>bevándorlás, -ok, -t, -a</i> (Einwanderung) <i>vándorol, -tam, -t, -jon, -na</i> (wandern) |

| | | |
|---|---------------------------|--|
| kereskedő, -k, -t, -je | Händler, Handeltreibender | <i>kereskedelem, kereskedelmet, kereskedelme</i> (Handel) <i>kereskedik, kereskedtem, kereskedett, kereskedjen, kereskedne</i> (Handel treiben) |
| kisiparos, -ok, -t, -a | Kleingewerbetreibender | <i>iparos, -ok, -t, -a</i> (Gewerbetreibender; Handwerker) <i>ipari, -ak, -t, -lag</i> (industriell) <i>ipar, -ok, -t, -a</i> (Industrie) |
| jelleg, -ek, -et, -e | Charakter | <i>jellemez, -tem, jellemzett, -zen, -ne</i> (charakterisieren) |
| közigazgatási | Verwaltungs- | <i>közigazgatás, -ok, -t, -a</i> (Verwaltung) |
| funkció, -k, -t, -ja | Funktion | |
| adódik, adódott, adódjon, adódna (vmiből) | sich ergeben (aus etw.) | <i>ad, adtam, adott, adjon, adna</i> (geben) |
| tisztviselő, -k, -t, -je | Beamter | <i>tisztviselő, -k, -t, -je</i> (Beamter) <i>tiszt, -ek, -et, -je</i> (Offizier) <i>visel, -tem, -t, -jen, -ne</i> (tragen) Vgl. frz. officier de l'état civil (Standesbeamter) |
| értelmiségi, -ek, -t, -je | Intellektueller | <i>értelmiség, -et, -e</i> (Intelligenz) <i>értelmi, -ek, -t, -e</i> (intellektuell, geistig) <i>értelmes, -ek, -et, -en</i> (intelligent, vernünftig, sinnvoll) <i>értelmetlen, -ek, -t, -ül</i> (unvernünftig, sinnlos) <i>értelem, értelmek, értelmet, értelme</i> (Vernunft) <i>ért, -ettem, -ett, -sen, -ene</i> (verstehen) |
| réteg, -ek, -et, -e | Schicht | |
| kiegészít, -ettem, -ett, egészítsen ki, -ene | vervollständigen | <i>egész, -ek, -t, -en</i> (ganz, vollständig) |
| harmad, -ok, -ot, -ja | Drittel | <i>Buda lakosságának még csaknem kétharmad(j)a</i> (nur noch zwei Drittel der Einwohnerschaft von Buda) |
| kitesz, kitettem, kitett, tegyen ki, kitenne | ausmachen, betragen | |

| | | |
|--|------------------------------------|---|
| ipar, -ok, -t, -a | Industrie | |
| kereskedelem, kereskedelmet, kereskedelme | Handel | |
| népesség, -ek, -et, -e | Bevölkerung, Einwohner- schaft | |
| magyarosodás, -ok, -t, -a | Magyarisierung, Ungari- sierung | |
| derék, derekak, derekat, dereka | Taille | <i>a XIX. század derekán</i> (um die Mitte des 19. Jahrhunderts) Lies: <i>tizenkilencedik század.</i> |
| kortárs, -ak, -at, -a | Zeitgenosse | <i>kor, -ok, -t, -a</i> (Zeit, Zeitalter, Le- bensalter) <i>társ, -ak, -at, -a</i> (Partner; Gesell- schafter) <i>társasság, -ok, -ot, -a</i> (Gemein- schaft, Gesellschaft) |
| panaszkodik (vmire), panaszkodtam, panaszkodott, panaszkodjon, panaszkodna | sich beklagen (über etw.) | <i>panasz, -ok, -t, -a</i> (Beschwerde, Klage) |
| alig | kaum, knapp | |
| hall, -ottam, -ott, -jon, -ana | hören | <i>hallgat, -tam, -ott, hallgasson,</i> <i>-na</i> (zuhören) <i>hallgató, -k, -t, -ja</i> (Hörer, Zuhö- rer, Student) <i>hallgatás, -t, -a</i> (Hören, Zuhören, Vorlesungsbesuch; Schweigen) |
| inkább | eher, lieber | |
| itt-ott | hie(r) und da | |
| szlovák, -ok, -ot, -ul | slowakisch | |
| szerb, -ek, -et, -ül | serbisch | |
| zsidó, -k, -t, -ja | Jude | |
| tendencia, tendenciák, tendenciát, tendenciája | Tendenz | |
| erősít, -ettem, -ett, -sen, -ene | verstärken | <i>erős, -ek, -t, -en</i> (stark) |
| ám | nun (ja) | |

| | | |
|---|---|---|
| ekkor | da(mals) | Vgl. <i>akkor</i> (dann) |
| erős, -ek, -t, -en | stark | <i>erősség, -et, -e</i> (Stärke) |
| él, -tem, -t, -jen, -ne | leben | <i>élet, -ek, -et, -e</i> (Leben) |
| vezető, -k, -t, -en | leitend, führend | <i>vezet, -tem, -ett, vezessen, -ne</i> (leiten, führen) |
| réteg, -ek, -et, -e | Schicht | |
| eszmény, -ek, -t, -e | Ideal | |
| középréteg, -ek, -et, -e | Mittelschicht | <i>közép, közepek, közepet, közepe</i> (Mitte) <i>réteg, -ek, -et, -e</i> (Schicht) |
| munkásság, -ot, -a | Arbeiterschaft | <i>munkás, -ok, -t, -a</i> (Arbeiter) <i>munka, munkák, munkát, munkája</i> (Arbeit) |
| hamar | schnell, rasch, bald | |
| asszimilálódik, asszimilálódtam, asszimilálódott, asszimilálódjon, asszimilálna | sich assimilieren, sich anpassen | |
| magyarosodik, magyarosodtam, magyarosodott, magyarosodjon, magyarosodna | sich magyarisieren, sich an die Ungarn anpassen | |
| változás, -ok, -t, -a | Änderung, Veränderung | |
| mutat, -tam, -ott, mutasson , -na | zeigen | |
| középső, -k, -t | mittlerer | |
| időszak, -ok, -ot, -a | Zeit(raum), Periode | <i>idő, -k, -t, -ideje</i> (Zeit) <i>szak, -ok, -ot, -a</i> (Fach, Studienfach) |
| lakosság, -ok, -ot, -a | Einwohnerschaft, Bevölkerung | |
| csaknem | beinahe, fast, nahezu | |
| elem, -ek, -et, -e | Element | |
| beleértve | einschließlich | <i>beleért, -ettem, -ett, értsen bele, -ene</i> (mit einschließen) |
| túlnyomórészt | vorwiegend | |
| németül beszélő | deutschsprechend | <i>német, -ek, -et, -ül</i> (deutsch) <i>beszél, -tem, -t, -jen, -ne</i> (sprechen) |

| | | |
|---|--|--|
| zsidóság, -ot, -a | Judentum, die Juden | |
| negyed, -ek, -et, -e | Viertel | <i>Buda lakosságának egynegyede</i> (ein Viertel der Einwohnerschaft von Buda) |
| mintegy | in etwa, sozusagen | |
| tized, -ek, -et, -e | Zehntel | <i>a lakosság egytizede</i> (ein Zehntel der Einwohnerschaft) |
| különböző, -ek, -t, -en | verschieden | <i>különbözik, különböztem, különbözött, különbözzön, különbözne</i> (sich unterscheiden) |
| szláv, -ok, -ot, -ul | slawisch | |
| nemzetiségű, -ek, -t | einer Nationalität angehörend, von einer Nationalität (seiend) | <i>nemzet, -ek, -et, -e</i> (Nation) <i>nemzeti, -ek, -t, -en</i> (national) <i>nemzetiség, -ek, -et, -e</i> (Nationalität) |
| múltán | danach, später | <i>hatvan év múltán</i> (60 Jahre später) |
| helyzet, -ek, -et, -e | Lage, Situation | |
| óriási, -ak, -t, -an | riesig | <i>óriás, -ok, -t, -a</i> (Riese) |
| változik, változtam, változott, változzon , változna | sich ändern, sich wandeln | <i>változás, -ok, -t, -a</i> (Änderung, Veränderung) |
| vall, -ottam , -ott, -jon, -ana | aussagen, vertreten; (sich) bekennen (als) | |
| anyanyelvű, -ek, -t, -en | muttersprachlich | <i>vallja magát magyar anyanyelvűnek</i> (sich als ungarischer Muttersprachler bekennen) |
| kaleidoszkóp, -ok, -ot, -ja | Kaleidoskop | |
| vallási, -ak, -t, -an | religiös, konfessionell, sakral | |
| sokszínűség, -et, -e | Vielfarbigkeit, Buntheit, Farbenvielfalt | |
| vmivel jár | mit etw. einhergehen, mit etw. Hand in Hand gehen | <i>jár, -tam, -t, -jon, -na</i> (immer wieder, regelmäßig) gehen <i>vallási sokszínűséggel jár</i> (mit konfessioneller Farbenvielfalt einhergehen) |
| katolikus, -ak, -t, -an | katholisch | <i>katolikus, -ok, -t, -a</i> (Katholik) |
| zsidó, -k, -t | jüdisch | <i>zsidó, -k, -t, -ja</i> (Jude) |

| | | |
|----------------------------|---|---|
| református, -ok, -t, -an | (evangelisch-)reformiert | <i>református, -ok, -t, -a</i> (Reformierter) |
| evangélikus, -ok, -at, -an | evangelisch, lutherisch, evangelisch-lutherisch | <i>evangélikus, -ok, -t, -a</i> (Lutheraner) |

www.verbalissimo.com/ungarisch

Hans-Rudolf Hower